

Lena Borøy

Hvordan påvirker omsorgspersoners skjermbruk barns utvikling, tidlige relasjoner og sosiale samspill?

How does screen use by caregivers affect children's development, early relationships, and social interaction?

Bacheloroppgave i Sosialt arbeid

Veileder: Celine Borge Larsen

Mai 2023

Lena Borøy

Hvordan påvirker omsorgspersoners skjermbruk barns utvikling, tidlige relasjoner og sosiale samspill?

How does screen use by caregivers affect children's development, early relationships, and social interaction?

Bacheloroppgave i Sosialt arbeid
Veileder: Celine Borge Larsen
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosialt arbeid

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Mobiltelefoner er i dag allestedsnærværende i hverdagslivet til folk flest, og dette har skapt et økende behov for kunnskap om hvordan skjermbruk i samvær med andre påvirker kvaliteten på sosial samhandling og relasjoner. Dette er spesielt aktuelt når det gjelder relasjonen mellom foreldre og barn, og hvordan samspillet dem imellom påvirkes av teknologiske forstyrrelser som ikke fantes for bare noen tiår siden. Ved bruk av litteraturstudie har jeg i denne oppgaven undersøkt hvordan omsorgspersoners bruk av skjerm, nærmere bestemt mobiltelefon, påvirker barns utvikling, tidlige relasjoner og sosiale samspill.

Problemstillingen diskuteres i lys av relevante teorier om barns behov og psykologiske utvikling, herunder tilknytningsteori og tidlige arbeidsmodeller, dannelsen av selvoppfattelsen og IPAR-teorien.

For å belyse påvirkningen på barnet i den konkrete samspillsituasjonen, har jeg brukt studier hvor det er foretatt modifiserte Still-Face eksperimenter med mobiltelefon. Hovedfunnene fra disse studiene peker på en lignende reaksjon hos barnet som i de klassiske Still-Face eksperimenterne, men resultatene kan vanskelig predikere noen langtidseffekter. I andre typer studier er det blant annet funn som indikerer en sammenheng mellom foreldres skjermbruk og foreldres sensitivitet og oppførsel, noe som teoretisk sett er betydningsfullt for tilknytningskvaliteten til barnet. I tillegg er det funnet en sammenheng med barns eksternaliserende og internaliserende atferd, men det bemerkes her at disse prosessene antakeligvis påvirker hverandre gjensidig hvor en også må ta andre kontekstuelle faktorer i betraktning.

Det trekkes også fram at foreldres mobilbruk, på lavt nivå, assosieres med bedre foreldreskap. Dette er blant annet fordi dette kan gi sosial støtte, tilgang på kunnskap og mulighet til å dele erfaringer med andre foreldre. Avgjørende faktorer for i hvilken grad barnet blir negativt påvirket av foreldres mobilbruk, er blant annet hvor oppslukt foreldre blir i skjermen og hvorvidt tid på mobilen går på bekostning av familietid.

Abstract

Mobile devices are ubiquitous in the everyday lives of most people, and this has increased the need of more knowledge about how the mobile device usage in company of others, influence the quality of social interaction and relationships. This is particularly relevant when it comes to the parent-child relationship, and how the interaction is affected by the interference of technological devices that did not exist some decades ago. In this thesis I have examined how the caregiver`s use of screens, impacts children`s development, primary relationships, and social interactions. The issue is discussed in view of relevant theories about children`s needs and their psychological development, including attachment theory and internal working models, the development of self and interpersonal acceptance-rejection theory.

To shed light on the impact of the child in the specific situation, I have chosen studies which utilize a modified Still-Face experiment, using mobile phones. The main findings show that unresponsiveness caused by phones evoke similar reactions in infants as with the traditional Still-Face experiments, but the studies can hardly predict any long-term effects. Other findings in the literature indicates a connection between parental device use and their sensitivity and behavior, which theoretically could affect the attachment quality. In addition, it was found an association with children`s externalizing and internalizing behavior. It should be noted that these processes are likely to mutually affect each other. It is also important to consider the influence of other contextual factors.

Literature also mentions that parental phone use, at low levels, was associated with better parenting, as this can provide social support, access to knowledge and opportunities to share experiences with other parents. Decisive factors that are discussed in relation to the impact on children are, among other things, the level of absorption in devices, and whether time on the phone displaces family time.

Innhold

Sammendrag.....	1
Abstract	2
Innledning.....	4
Valg av tema og problemstilling.....	4
Avgrensning av problemstilling.....	5
Relevans for sosialt arbeid.....	6
Sentrale begreper	6
Oppgavens oppbygning	7
Metode.....	9
Litteraturstudie som metode	9
Søkeprosessen.....	9
Kildekritikk og forskningens relevans.....	10
Bakgrunn	13
Fenomenet «phubbing» og kommunikasjon.....	13
Still-Face.....	14
Tilknytning og tidlige relasjoner	15
IPAR-teorien	16
Vansker	17
Dannelsen av selvet	17
Maslows behovspyramide	18
Diskusjon.....	19
Tidlig samspill og Still Face	19
Relasjon og tilknytning.....	23
Hvordan påvirkes barn av foreldres «phubbing»?.....	27
Avslutning	29
Litteraturliste	31

Innledning

Valg av tema og problemstilling

Den teknologiske utviklingen påvirker vår hverdag på flere områder, og særlig hvordan vi kommuniserer med hverandre. Sosiale medier og mobiltelefonen har ikke bare gitt oss nye plattformer for å ha kontakt med personer vi ikke er fysisk til stede med, men påvirker også hvordan vi engasjerer oss i interaksjoner ansikt til ansikt (Myruski et al., 2017, s. 1-2). I dag anses det i flere sammenhenger å være sosialt akseptert å ta opp mobiltelefonen i samvær med andre, men det er lite bevissthet rundt denne atferden og mulige konsekvenser for dem rundt. De siste årene har det kommet et økende antall forskningsartikler på området og flere ser behovet for å vite mer om hvordan bruk av mobiltelefon foran andre påvirker ulike typer relasjoner og sosial interaksjon (Al-Saggaf, 2022, s. 3).

Det er blant annet en økende bekymring rundt foreldres bruk av mobil i samvær med barn, og hvordan mobilbruk kan skade samspillet (Hansen et al., 2017; Jensen, 2018). Ny kommunikasjonsteknologi er blitt en integrert del av hverdagslivet i familier flest, og dette påvirker barns oppvekst på måter vi kanskje ikke er klar over enda. Min interesse for temaet oppstod da jeg hørte om hvordan flere fagfolk sammenligner avbruddene i samspill i psykologifagets Still-Face eksperimenter, med hvordan mange foreldre i dag bruker mobilen foran barna sine (NRK Viten, 2016). Jeg ble nysgjerrig på om det finnes kunnskap om hvordan barn eventuelt kan bli påvirket av dette på sikt, da min oppfatning er at det er lite bevissthet om dette blant folk flest. Ved å gjøre søk i noen ulike databaser viste det seg at det har vært en økende interesse på området, og at det er mye ny forskning som kan belyse dette temaet. Dette gjorde at jeg endte opp med problemstillingen:

«Hvordan påvirker omsorgspersoners skjermbruk barns utvikling, tidlige relasjoner og sosiale samspill?»

Avgrensning av problemstilling

I min oppgave har jeg valgt å ta utgangspunkt i de første leveårene, herunder spedbarn og småbarn. Denne avgrensningen har jeg gjort for å kunne gå tilstrekkelig i dybden på temaer som er særlig viktig disse første årene, og dermed har en del artikler om eldre barn og tenåringer blitt ekskludert.

Jeg har valgt å legge fokuset mitt på hvordan mobilen påvirker tidlige samspill mellom barn og omsorgspersoner, og hvordan dette har betydning for relasjonen dem imellom og barnets utvikling. Forstyrrelser i tidlige samspill mellom barn og omsorgspersoner blir belyst gjennom artikler hvor det er foretatt Still-Face eksperimenter. Angående relasjoner har jeg tatt utgangspunkt i tilknytningsteorier og tidlige arbeidsmodeller slik det framkommer hos blant annet Bowlby og Ainsworth. Når det kommer til barnets utvikling, har jeg fokusert på utvikling knyttet til det sosiale aspektet, herunder hvordan barnet skaper en oppfatning av seg selv og andre. Jeg har også valgt å inkludere noen studier som ser foreldres mobilbruk i sammenheng med barns internaliserende og eksternaliseringen atferd, og andre variabler som temperament eller foreldrestress.

Jeg besluttet å bruke begrepet «omsorgspersoner» i problemstillingen for å betegne barnets viktigste voksenpersoner de første leveårene, og gjør oppmerksom på at disse personene ikke nødvendigvis trenger å være biologiske foreldre. Likevel vil jeg også i oppgaven komme til å referere til «mødre» eller «foreldre» da dette ofte er utgangspunktet i litteraturen jeg henviser til. Det kan være verdt å bemerke at de fleste studiene har fokusert på mødre, særlig Still-Face-studiene, og at dette kan påvirke hvorvidt funnene er generaliserbare til også å gjelde fedre.

I tillegg vil jeg bemerke at det finnes flere typer skjermbruk, men jeg har i denne oppgaven valgt å fokusere på mobiltelefonen, fordi den skiller seg ut ved sin tilgjengelighet og konstante tilstedeværelse.

En forutsetning for å svare best mulig på problemstillingen innenfor oppgavens rammer, har vært å integrere en del fagbegreper fra blant annet psykologifaget i teksten min. Jeg erkjenner derfor at oppgaven egner seg best for lesere som innehar noen forkunnskaper innenfor feltet.

Relevans for sosialt arbeid

Hovedoppgavene til en sosionom kan beskrives som å forebygge, løse og redusere sosiale problemer. (FO, u.å). Samfunnet endrer seg hele tiden, og den teknologiske utviklingen har hatt stor betydning for hverdagen til mange mennesker. Samtidig som nye løsninger kan forenkle hverdagen til flere, kan den også føre med seg utfordringer og nye typer sosiale problemer. Det er sentralt i arbeidet til sosionomer å synliggjøre forhold i samfunnet som utgjør en risiko, og arbeide for å motvirke disse (Berg et al., 2015).

Nyere forskning om hvordan barn påvirkes av foreldres bruk av skjerm kan ha betydning for helse og utvikling for barn som vokser opp i dag (McDaniel & Radesky, 2018b, s. 217). Denne problemstillingen er særlig relevant for sosionomer som jobber innen barnevern eller med familier på ulike arenaer, og som gjerne veileder i barneoppdragelse og samspill mellom foreldre og barn. Vesentlige faktorer i sosialt arbeid er sosiale relasjoner og kommunikasjon. Det vil derfor være særlig relevant for sosionomer å være bevisst på hvordan ny kommunikasjonsteknologi potensielt kan endre interaksjonen mellom mennesker og påvirke kvaliteten på våre sosiale relasjoner. I barnevernet sees primærsosialiseringen og barns første leveår som vesentlige for senere utvikling (NOU 2012:5, s. 20-25; Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 88), og det vil derfor være viktig for en sosionom å ha kunnskaper om hvordan den teknologiske utviklingen i samfunnet påvirker barns oppvekst. Ifølge en artikkel av helsesøster Silje Catrin Jensen (2018), kan mobilbruk være en stille form for omsorgssvikt og stå i veien for godt samvær med barna. Foreldres mobilbruk anses derfor som et aktuelt tema for alle som arbeider med foreldre og barn (Hansen et al., 2017).

Sentrale begreper

Det er i det siste oppstått to sentrale begreper for å beskrive en type atferd som ikke fantes for et par tiår siden, «phubbing» og «technoferece» (Sbarra et al., 2019, s. 599).

«Technoferece» betegner hvordan bruk av teknologi forstyrrer hverdagslige interaksjoner og samhandlinger (Stockdale et al., 2020, s. 571; Sbarra, 2019, s. 596). «Phubbing» er satt sammen av ordene «phone» og «snubbing». Dette begrepet ble opprinnelig til i en kampanje for å beskrive et økende problem med misbruk av mobiltelefoner i sosiale situasjoner.

«Phubbing» definerer den atferden hvor en overser eller ignorerer personer som er fysisk til stede fordi oppmerksomheten er rettet mot mobiltelefonen (Chotpitayasunondh & Douglas, 2018, s. 304).

Begge disse begrepene blir jevnlig referert til i min oppgave, og har vært sentrale begreper i søket etter litteratur.

Oppgavens oppbygning

Jeg har innledningsvis presentert temaets aktualitet, problemstillingens relevans for faget og sentrale avgrensinger. Jeg vil videre redegjøre for metoden litteraturstudie, og hvordan jeg har gått fram for å finne relevante artikler og bøker. Her inkluderes også refleksjoner rundt forskningens relevans, forhåndsoppfatning og kildekritikk. I kapittelet om bakgrunn vil jeg gjøre rede for utvalgte teorier, eksperimentet Still-Face og fenomenet «phubbing». Teoriene jeg skal fokusere på er tilknytningsteori og tidlige arbeidsmodeller, Maslows behovsteori, IPAR-teorien og dannelsen av selvoppfattelsen. I diskusjonsdelen vil jeg videre gå inn på, og drøfte, de sentrale perspektivene og resultatene fra ulike studier opp mot hverandre og mot den aktuelle teorien. Jeg har valgt å presentere litteratur og funn som en del av diskusjonsdelen, da jeg vurderte dette som hensiktsmessig for helheten og sammenhengen i oppgaven. Til slutt vil jeg sammenfatte hovedfunnene, og trekke fram de viktigste poengene når det gjelder foreldres bruk av skjerm, og hvordan dette kan påvirke barnet i de første leveårene.

Metode

Innenfor samfunnsvitenskapen handler metode om hvordan vi går fram for å få informasjon om den sosiale virkeligheten. (Johannessen et al., 2016, s. 25). I møte med det som skal undersøkes kan metoden betegnes som redskapet, og det som hjelper oss til å samle inn data (Dalland, 2020, s. 54). I min oppgave har jeg brukt litteraturstudie som metode. Dette har vært hensiktsmessig for å finne mest mulig kunnskap på området, slik at jeg best mulig kan svare på min problemstilling.

Litteraturstudie som metode

I litteraturstudier brukes allerede eksisterende forskning ved å søke i databaser, og oppdager nye erkjennelser ved å sammenstille kunnskap fra flere forskjellige undersøkelser (Støren, 2013). Det finnes mye forskning og artikler som aldri blir lest, og litteraturstudier blir sett på som en bærekraftig gjenbruk av forskning hvor en kan finne relevant kunnskap på et spesifikt område. Litteraturstudier stiller krav til god systematikk, grundighet og åpenhet slik annen forskning gjør (Johannessen et al., 2016, s. 25). Her må en være bevisst forhold som formål, søkeprosess, forforståelse, inklusjonskriterier, eksklusjonskriterier, kildekritikk, relevans og tolkning/analyse.

Søkeprosessen

I de innledende søkene brukte jeg hovedsakelig databasen Oria, i tillegg til Sociological abstracts og Social services abstract. Jeg brukte ulike kombinasjoner av søkeordene «phubbing», «technoference», «smartphone», «digital social multitasking», «parenting», «parents», «children», «child development», «attachment», «social work», «family» og «social interaction». Jeg prøvde å både gjøre søk med ord som fokuserte på relasjonen mellom foreldre og barn, og generelle søk om fenomenet «phubbing»/ «technoference» for få et overblikk over hva som fantes av litteratur på området. Jeg utvidet søket ved å bruke trunkering for eksempel ved ordet «parent*». Søkene ble hovedsakelig foretatt på engelsk. Dette var fordi det var lettere å finne relevant litteratur ved bruk av begrepene «phubbing» og «technoference», og fordi jeg raskt fikk et inntrykk av at det finnes få norske artikler på området. Jeg gikk systematisk gjennom overskrifter og leste sammendrag på artikler som virket relevante ut ifra temaet. Sentralt i utvalgsprosessen var mine avgrensninger i forhold til relasjonen mellom foreldre og barn, alder på barna og foreldres skjermbruk framfor barns eget

skjermbruk. Det innledende søket resulterte dermed i en oversikt på omtrent tjue utvalgte artikler/bøker som virket aktuelle.

Etterpå gjorde jeg et systematisk søk i databasene Oria, Sociological abstract, Social services abstract og Scopus. Her brukte jeg søkeordet «parent*» i kombinasjon med «technoferece» eller «phubbing» i alle databasene. Jeg avgrenset til fagfelleurdert tidsskrift/ «peer reviewed» og engelsk språk. Jeg trengte ikke foreta en avgrensning på utgivelsesår, da litteraturen på området hovedsakelig er gitt ut de siste fem årene. Det var store ulikheter i hvor mange treff jeg fikk, i alt fra sekstifire treff på det meste, til fem treff på det minste. Dette hang stort sett sammen med databasene jeg søkte i, hvor Oria ga mange treff sammenlignet med de andre databasene. Etter å ha sett over alle relevante artikler og abstracts, fikk jeg opptil ti nye artikler.

Ved gjennomlesing av de relevante artiklene var jeg bevisst på å se på litteraturlistene, og ved kjedesøk fant jeg dermed mer relevant litteratur. Etter en rask gjennomlesing av de ulike artiklene med fokus på min problemstilling, Still-Face og tilknytning, satt jeg igjen med omtrent tjue utvalgte artikler eller bokkapitler som utgangspunkt for denne oppgaven.

Kildekritikk og forskningens relevans

Kildekritikk er en viktig del av forskningsprosessen, og handler om å bruke kilder på en informert og reflektert måte, for at konklusjonene en trekker er holdbare (Johannessen et al., 2021, s. 241). I min oppgave har jeg hovedsakelig brukt artikler som er fagfelleurderte for å sikre best mulig kvalitet på kildene mine. I tillegg har jeg aktivt sett på kildereferansene i de ulike artiklene, og vært bevisst på at jeg videre undersøker det som framstår relevant. Før utvalget leste jeg gjennom et stort antall sammendrag og skumleste over flere artikler, slik at jeg var sikret et godt grunnlag for å kunne svare på problemstillingen.

Jeg har vært bevisst min forhåndsoppfatning av temaet, og har aktivt sett etter litteratur som også fremhever andre synspunkter enn det jeg hadde i utgangspunktet. Dalland (2020, s. 64) påpeker at det er viktig å redegjøre for egen posisjon, og hvilke briller en bruker når en ser problemet. Alle har med seg sine fordommer og meninger om det fenomenet som undersøkes. Selv om vi ønsker å møte fenomenet forutsetningsløst, har vi våre tanker, og disse må vi være oppmerksomme på (Dalland, 2020, s. 60-61). Jeg var klar over at jeg forventet å finne funn som støttet opp om at foreldres mobilbruk kan være skadelig, antakeligvis fordi jeg tidligere har lært en del om tilknytning og viktigheten av tidlige samspill. Samtidig prøvde jeg aktivt å

finne troverdig litteratur med andre oppfatninger enn mine antakelser. Jeg ønsket et nyansert bilde og at oppgaven min trekker fram de ulike perspektivene som finnes på området. Samtidig ønsket jeg også at det framkommer hvilke meninger og resultater det er mest enighet om innen forskningen.

Jeg avgrenset til engelsk litteratur ganske tidlig i prosessen, da det var vanskelig å finne artikler om temaet på norsk. Da den teknologiske utviklingen og «phubbing» som fenomen er trekk som påvirker flere land, ser jeg disse som generaliserbare til norsk kontekst. En kan likevel ikke utelukke at det finnes kulturelle forskjeller. For eksempel kan det trekkes fram at sosiale normer ikke er statiske og varierer fra en sosial gruppe til en annen (Al-Saggaf & MacCulloch, 2019, s. 2). Dette betyr at undersøkelser som er gjort i en kultur ikke nødvendigvis alltid kan generaliseres til andre kulturer.

I tillegg er det viktig å være bevisst metodene og framgangsmåtene i de utvalgte studiene. I flere artikler er det foretatt spørreundersøkelser med selvrapporing og gjenkalling fra hukommelse. Dette kan i noen tilfeller føre til feilkilder. Når det gjelder observasjonsstudier, kan en svakhet være at deltakerne endrer sin atferd, bevisst eller ubevisst, som konsekvens av at de vet at de blir forsket på (Konrad et al., 2021, s. 14). Generelt må en være oppmerksom på svakhetene ved de ulike metodene, hvordan dette gjøres rede for i artiklene, og om resultatene eventuelt kunne vært annerledes ved bruk av andre metoder. Ved gjennomlesing har jeg også vært oppmerksom på hvordan forfatteren nevner andre variabler som kunne hatt innvirkning på resultatene.

Jeg anser de utvalgte artiklene som gode kilder da forfatterne ofte selv inkluderer en refleksjon over mulige svakheter ved studien. I tillegg har jeg opplevd at flere artikler henviser til de samme forfatterne og studiene, og at det dermed er et mindre felt hvor jeg raskt kunne oppleve metning i søkeprosessen.

Bakgrunn

Dette kapittelet legger grunnlaget for den kommende diskusjonsdelen. Først kommer en redegjørelse for fenomenet «phubbing» og mobiltelefonen som kommunikasjonsteknologi. Videre skal jeg presentere Still-Face eksperimentet og hvordan dette kan brukes til å belyse mobilens innflytelse på interaksjoner mellom foreldre og barn. Siste del av kapittelet tar for seg relevante teorier som kan utgjøre gode forståelsesrammer for hvordan foreldres skjermbruk kan påvirke barnet over tid, med fokus på tidlige sosiale relasjoner og utvikling.

Fenomenet «phubbing» og kommunikasjon

Hvem som «phubbes», i hvilke settinger og hvor «phubbing» ofte foregår, kan forstås ut ifra de gjeldende sosiale normene i en gruppe i en gitt kontekst, eller internaliserte oppfatninger av hva som er akseptert hos det enkelte individet (Al-Saggaf & MacCulloch, 2019, s. 3). Sosiale normer kan forklares som rammeverk, regler eller standarder for hva som er akseptabel atferd (Al-Saggaf & MacCulloch, 2019, s. 2). Ny teknologi utfordrer våre sosiale normer, og hva som er akseptert og ikke.

Det framkommer av en studie at majoriteten rapporterer at de ser på mobiltelefonen når de har en samtale med andre ansikt-til-ansikt (Al-Saggaf & MacCulloch, 2019, s. 7). Undersøkelser viser også at folk har større sannsynlighet for å «phubbe» dem de har en nær relasjon til (Al-Saggaf & MacCulloch, 2019, s. 8). Alt vi gjør blir fortolket av noen, både det vi gjør og det vi ikke gjør, og det er derfor ikke mulig å ikke kommunisere (Jensen & Ulleberg, 2019, s. 30). Når vi ser på skjermen i stedet for å være oppmerksom på personen vi har ovenfor oss, vil en utilsiktet kunne sende signaler om avvisning, selv om en forsøker å uttrykke aksept (Allred, 2020). Det viser seg at «phubbing» generelt er funnet å ha en negativ påvirkning på kvaliteten på konversasjoner, og på relasjoners kvalitet og tilfredshet (Al-Saggaf & MacCulloch, 2019, s. 1).

Bruk av mobiltelefon, sammenlignet med andre medier, er unikt fordi den alltid er tilgjengelig og kan brukes på så mange ulike måter (Radesky et al., 2014, s. e844). Mobiltelefonens utbredelse, vanedanning, og muligens avhengighet, gjør derfor dette mer foruroligende enn tidligere foreldredistraksjoner (McDaniel, 2019, s. 76). Ifølge Statistisk Sentralbyrå sin publikasjon, «Norsk mediebarometer 2022», har 99% av befolkningen egen mobiltelefon. 96% bruker mobiltelefonen i løpet av en gjennomsnittsdag. For befolkningen generelt er gjennomsnittstiden på mobiltelefonen omtrent 2,5 timer daglig, mens for unge i aldersgruppen

16-24 år er bruket på underkant 4,5 timer en gjennomsnittsdag (Schiro, 2023, s. 113). Studier om foreldres mobilbruk ønsker å både kunne si noe om hvordan dette preger interaksjonen med barnet, men også hvordan dette kan påvirke barnet i lengden.

Still-Face

Siden det først ble introdusert, har Still-Face-eksperimentet blitt mye brukt i flere kontekster for å studere spedbarns emosjonelle og sosiale utvikling (Stockdale et al., 2020, s. 573). Eksperimentet består av tre faser. Den første fasen er fri lek hvor det etableres en «baseline» for interaksjon mellom omsorgsgiver og spedbarn. Denne fasen etterfølges av at omsorgsgiver gjør et nøytralt ansiktsuttrykk, og opprettholder direkte øyekontakt uten å respondere på spedbarnets forsøk på kontakt. Den siste fasen er en gjenforeningsfase hvor omsorgsgiver går tilbake til normalt engasjement med barnet, og forsøker å reparere den interaktive forstyrrelsen (Stockdale et al, 2020, s. 573).

Still-Face eksperimentet demonstrerer hvordan barn ofte blir opprørt og urolige når det oppstår interaksjonsfeil med foreldrene. Ifølge Tronick (Tronick & Beeghly, 2011 referert i Stockdale et al., 2020, s. 573), som først introduserte eksperimentet, vil fravær av reparasjon over tid, og dermed kontinuerlig ubehag for barnet, kunne føre til langsiktige utviklingsutfordringer. Eksperimentet er blant annet kjent for å se på effektene av mors depresjon på spedbarn, og atferdsvariasjoner knyttet til kultur, kjønn og tilknytningsorganisering (Stockdale et al., 2020, s. 573).

Still-Face blir sett på som et lovende rammeverk til å forstå hvordan foreldres mobilbruk påvirker barns sosial-emosjonelle funksjon og foreldre-barn relasjonen (Myruski et al., 2017, s. 1). I min oppgave har jeg brukt fem ulike studier hvor det er foretatt Still-Face eksperimenter. Disse viser at problemstillingen er ganske kompleks og sammensatt. Noen studier tar utgangspunkt i et klassisk Still-Face eksperiment hvor mor får beskjed om å ikke reagere på barnet når hun sitter på mobilen, mens en av studiene ga mor mulighet til å interagere med barnet samtidig som hun svarte på tekstmeldinger. Det er også et par studier som sammenligner mobilen med andre ikke-digitale forstyrrelser. I tillegg har en av studiene et psykofysiologisk utgangspunkt hvor spedbarnets hjertefrekvens blir målt i de ulike fasene. I drøftingen av resultatene vil dermed flere variabler og prosesser tas i betraktning.

Tilknytning og tidlige relasjoner

Teorier om tilknytning er helt sentralt i utviklingspsykologien og har fått en stor plass i for eksempel barnevern og innen sosialt arbeid med barn og familier. I de fleste studiene om små barn, foreldre og «phubbing» blir tilknytning trukket fram som et relevant tema. Tilknytning handler om hvordan barnet danner relasjoner og knytter følelser til andre i sin tidlige utvikling på en måte som er felles for alle mennesker. Sentralt står det å søke og opprettholde nærhet, og hvordan dette videre danner grunnlag for sosial utvikling generelt (Tetzchner, 2012, s. 541, s. 545, s. 554).

Litteratur på området tar ofte utgangspunkt i ulike tilknytningskvaliteter, hvor det ideelle er en sikker tilknytning. De tre andre identifiserte tilknytningstypene er usikker-unnvikende, usikker-motvillig og usikker-disorganisert, hvor hver type sier noe om barns evne til å knytte seg til andre mennesker (Tetzchner, 2020, s. 548; Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 78).

Sensitivitet hos omsorgspersonen blir blant annet trukket fram som særlig viktig for en sikker tilknytning (McDaniel, 2019, s. 75). Foreldres sensitivitet og lydhørhet anses å spille en betydelig rolle i tidlige interaksjonelle prosesser. Foreldres sensitivitet referer til foreldrenes evne til å oppfatte barnets signaler, lese dem korrekt, og respondere på dem på en rettidig og adekvat måte. Foreldres lydhørhet sees på som aspektet ved foreldres sensitivitet som omfatter sammenheng, konsistens og hurtighet i foreldres respons (Ainsworth et al., 1974 referert i Braune-Krickau et al., 2021, s. 163).

Tilknytningspersonen skal hjelpe barnet å forstå situasjoner, utforske verden og oppleve mestring. Tilknytningspersonen skal også hjelpe barnet å regulere sine emosjoner og være en trygg base når barnet møter på situasjoner som skaper frykt (Tetzchner, 2012, s. 557). Tidlige erfaringer i hjemmemiljøet er sentrale for utvikling av selvregulering, som handler om «evnen til å håndtere våre tanker, følelser og handlinger» (Helgesen, 2021, s. 169). Ifølge Bowlby danner barnet, sammen med omsorgspersoner, tidlige arbeidsmodeller som blir viktige føringer for hvordan barnet møter andre, og for dannelsen av senere relasjoner (Tetzchner, 2012, s. 554-555). Barnets opplevelse av avvisning når det søker nærhet vil derfor ha betydning for senere forventinger til andre mennesker.

Kommunikasjon ansikt til ansikt, øyekontakt og delt oppmerksomhet blir beskrevet som elementære for tilknytningsprosessen (Tomasello, 1999 referert i Braune-Krickau et al., 2021, s. 163). Når barnet blir født «er mindre enn $\frac{1}{4}$ av de nevralt nettverkene og hjernebaner etablert. De resterende $\frac{3}{4}$ «kobles opp» i nært samspill mellom gener og erfaringer» (NOU: 2012: 5, s. 23). Samspillet historikk fra tidlig interaksjon med viktige omsorgspersoner

systematiseres og legger grunnlaget for identitet, selvbilde, egenverdi, opplevd mental helse og livskvalitet (NOU: 2012: 5, s. 23).

I sammenheng med tilknytning sees også barnets egne personlige forutsetninger. Her er temperament særlig relevant for å forstå tilknytningsrelasjoner, og hvordan barn reagerer på omgivelsene og omgivelsene reagerer på dem (Tetzchner, 2012, s. 556-557, s. 499).

Temperament kan defineres som «en individuell reaksjonstilbøyelighet, en emosjonell og aktivitetsmessig stil» (Tetzchner, 2012, s. 499). Vår «tendens til å føle, tenke og handle på bestemte måter» er det som utgjør vår personlighet (Tetzchner, 2012, s. 499). Det er viktig å være oppmerksom på at barn reagerer ulikt på samme type samspill, og utløser ulike svar fra omgivelsene ut ifra deres individuelle kjennetegn (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 84).

IPAR-teorien

IPAR-teorien, «interpersonal acceptance-rejection theory», tar utgangspunkt i konsekvensene av avvisning eller aksept, hvor særlig underteorien om personlighet er aktuell for å forstå konsekvensene av avvisning i mellommenneskelige relasjoner. Teorien har sentrert seg mest om årsaker og effekter av barns oppfatning av foreldres avvisning eller aksept (Rohner, 2021, s. 3). Ifølge IPAR-teorien har mennesker utviklet et behov for positiv respons fra betydningsfulle andre, og for barn vil foreldres aksept eller avvisning ha betydning for utvikling av personlighet og psykologisk tilpasning over tid. Avvisning kan ifølge IPAR-teorien føre til angst, usikkerhet, avhengighet, sinne, fiendtlighet, passiv aggresjon, psykologiske problemer med å håndtere sinne, emosjonell manglende respons, svekket selvtillit, svekket selvtilstrekkelighet, emosjonell ustabilitet og negativt verdensbilde (Rohner, 2021, s.9, s. 11). Det trekkes også fram at det finnes bevis som impliserer en sammenheng mellom avvisning og andre helseproblemer som diverse eksternaliserende og internaliserende vansker (Rohner, 2021, s. 32).

Vansker

Foreldres skjermbruk sees i noen studier i sammenheng med barns atferdsproblemer, også omtalt som eksternaliserende og internaliserende vansker.

Eksternaliserende vanske, kan ifølge Tetzchner (2012, s. O5), forklares som «negative emosjoner rettet mot andre», som ofte kommer «til uttrykk i utagerende og aggressiv atferd». Internaliserende vanske er «negative emosjoner rettet mot en selv» som ofte kommer «til uttrykk i negativt selvbilde, sjenerthet og tilbaketrukkethet» (Tetzchner, 2012, s. O9).

Dannelsen av selvet

Flere retninger innen utviklingspsykologien legger vekt på relasjoners betydning i dannelsen av selvet og selvoppfattelsen. Jeg vil kort redegjøre for hovedpoengene til Daniel Stern og George Herbert Mead da begge legger vekt på sosiale samspill og gjensidige sosiale relasjoner (Tetzchner, 2012, s.578, s. 572).

George Herbert Mead beskriver dannelsen av selvoppfattelsen som en sosial konstruksjon hvor evnen til å ta andre menneskers perspektiv for å se seg selv er helt sentral. Vesentlig er altså samhandling, og med utgangspunkt i andre menneskers tilstedeværelse og respons, blir en klar over hvem en er. Barnets erfaringer legger føringer for videre samspill, og samtidig skaper barnet kontinuerlig en forståelse av hvem det er ut ifra de nye erfaringene (Tetzchner, 2012, s. 578, s. 584; Ekeland et al., 2010, s. 124).

Daniel Stern er en sentral teoretiker når det gjelder spedbarns dannelse av selvet. I sin teori om utviklingen av et lagdelt selv, fokuserer han på interaksjonen mellom barnet og dets primære omsorgspersoner. Han vektlegger at gjentatte samspillmønstre og interaktive erfaringer danner grunnlag for indre representasjoner. Ifølge Stern tilegner spedbarnet seg kulturen tidlig i livet gjennom blant annet omsorgspersoners ansiktsuttrykk, mangel på ansiktsuttrykk, blikk, unngåelse av blikkontakt, vokalisering og taushet, aktivitet, kroppslige orienteringer og videre. Stern sin teori har hatt stor innflytelse ved sine beskrivelser av den tidlige utvikling av selvet (Hart & Schwatz, 2009, s. 101-102; Tetzchner, 2012, s. 572, s. 574).

Maslows behovspyramide

Menneskets grunnleggende behov illustreres hierarkisk i den velkjente behovspyramiden til Maslow. De mest elementære behovene nederst i pyramiden er de fysiologiske behovene, og behovet for trygghet og sikkerhet. Deretter kommer behovet for kjærlighet og tilhørighet, og videre behovet for anerkjennelse og selvverd. Dette innebærer opplevelsen av å bli verdsatt og anerkjent utover det en presterer. Disse behovene, mangelbehovene, er viktige for fysisk og psykisk velvære. Hvis disse behovene ikke er dekket, vil personens oppmerksomhet være rettet mot å få tilfredsstilt disse behovene. Øverst i pyramiden finner vi behovet for selvrealisering og andre vekstbehov (Skaalvik & Skaalvik, 2005, s. 138-139).

Diskusjon

I diskusjonen om hvordan omsorgspersoners skjermbruk påvirker barns utvikling, tidlige relasjoner og sosiale samspill», har jeg først valgt å se samspill i lys av resultater fra Still-Face eksperimentene. Deretter vil jeg drøfte problemstillingen ut ifra flere artikler som ser på påvirkningen på barnet utover den konkrete samspillsituasjonen. Her er relevante temaer blant annet tilknytning, relasjoner og eventuelle atferdsvansker hos barnet som følge av foreldres skjermbruk.

Tidlig samspill og Still Face

Foreldres blikk mot mobilskjermen blir sett på som en gyldig modifikasjon til de tradisjonelle Still-Face eksperimentene (Stockdale et al., 2020, s. 588; Myruski et al., 2017, s. 6). I likhet med klassiske Still-Face-eksperimenter gjør mors mobilbruk at spedbarn reagerer med økt negativ affekt, økende sosiale henvendelser og forsøk på å få oppmerksomhet av mor (Myruski et al., 2017, s. 6). Spedbarn viser en reduksjon i positivt engasjement og en økning i protestatferd under Still-Face-fasen (Tidemann & Melinder, 2022, s. 395).

En kan likevel problematisere hvorvidt mobilen er unikt opprørende for barn (Stockdale et al., 2020, s. 589), eller om andre forstyrrelser i dagliglivet kan skape lignende reaksjoner. To av studiene har sammenlignet digitale og ikke-digitale forstyrrelser hvor det framkommer noen interessante perspektiver. Rozenblatt-Perkal med kollegaer (2022) sammenligner spedbarns hjertefrekvens og affekt i tre faser lignende det klassiske Still-Face-eksperimentet. Her var deltakerne delt i ulike grupper hvor foreldrene i Still-Face-fasen enten ble distraheret ved å skulle svare på tekstmeldinger på en mobiltelefon eller svarte på verbale spørsmål fra en tredjeperson som kom inn i rommet. Den tredje gruppen var en kontrollgruppe som forble uforstyrret gjennom alle fasene. Forskerne konkluderte med at foreldres mobilbruk fremkaller psykofysiologisk stressrespons hos spedbarn. Sammenlignet med de andre, opplevde barna i mobilgruppa en større økning i hjertefrekvens og negativ affekt mellom fase en og to og en større nedgang i hjertefrekvens mellom fase to og tre. I tillegg ble det funnet en sterkere kobling mellom fysiologisk og atferdsmessig reaktivitet (Rozenblatt-Perkal et al., 2022, s. 7).

I en annen studie, her av Konrad med kollegaer (2021), ble det også gjort en lignende sammenligning mellom grupper i et modifisert Still-Face eksperiment. Utenom kontrollgruppen, var det to andre grupper, hvor foreldre enten skulle svare på spørsmål med penn og papir eller på mobiltelefon. Selv om den pedagogiske atferden og responsen fra

mødrene ble redusert i begge avbruddsgruppene, påpeker forskerne at reduksjon i kvalitet på interaksjonen ikke er et trekk ved bare digitale avbrytelser. I dagliglivet vil det være mange forstyrrelser i foreldre-barn interaksjonen som vil redusere kvaliteten på oppdragelsen, men småbarn vil sannsynligvis oppdage og forsøke å reparere slike avbrudd. De fant ikke at typen forstyrrelser hadde betydning da det å skrive på papir ikke var annerledes enn å tekste på mobilen (Konrad et al., 2021, s. 1, s. 13).

De to presenterte studiene ønsker begge å si noe om hvorvidt forstyrrelser fra mobiltelefonen har en egen evne til å uroe barn i samspillet med foreldrene. Dette kan være et nyttig perspektiv for å forstå i hvilken grad ny teknologi skaper større risiko for barn i dag enn forstyrrelser i tidligere generasjoner. Studiene trekker noe ulike konklusjoner, og kanskje kan det her også være andre faktorer som influerer dette. I studien til Rozenblatt-Perkal med flere (2022) ble sammenligningsgruppen distraheret av verbale forstyrrelser fra tredjeperson, og det påpekes her at en sosial forstyrrelse kan være en kontekst spedbarnet i større grad oppfatter og forstår (Rozenblatt-Perkal et al., 2022, s. 7). Muligens ekskluderer dette spedbarnet i mindre grad enn forstyrrelser hvor foreldre flytter oppmerksomheten til noe barn ikke har forutsetning for å delta i. I studien til Konrad med flere (2021) sjekket foreldrene jevnlig inn med spedbarnet sitt da de ikke hadde fått beskjed om å holde et «Still-Face» uttrykk. Dette bygger opp under et viktig poeng som påpekes i en del av litteraturen, at graden av absorpsjon har større betydning enn forstyrrelsen i seg selv (Braune-Krickau et al., 2021, s. 171). Et sentralt spørsmål blir da om dette er en avgjørende faktor for i hvilken grad barnet blir påvirket av foreldrenes mobilbruk, og hvorvidt foreldre klarer å respondere på barnet uten å bli fullstendig oppslukt i mobiltelefonen.

En antydning er at foreldre i dag har lært å balansere sin oppmerksomhet mellom barn og mobil (Vanden Abeele et al., 2020, referert i Konrad et al., 2021, s. 14). En kan dermed kritisere Still-Face eksperimentene for å gi et falskt bilde av hvor utilgjengelige foreldre blir når de er på mobiltelefonen, og argumentere for at foreldre flest vil respondere på barnet når det viser negativ affekt. På den andre siden kan en problematisere at mødrene i studien til Konrad med flere (2021, s. 14) muligens ville blitt mer engasjert i mobiltelefonen hvis de hadde vært opptatt av sine personlige medier framfor et spørreskjema. En kan ikke utelukke at mødrene i studien hadde oppført seg annerledes hvis de ikke ble observert i en studie-setting, noe som er et dokumentert fenomen (Vanden Abeele et al., 2020 referert i Konrad et al., 2021, s. 14). Dessuten påpekes det også i litteraturen at det virker som det generelt er verre for barn å få foreldres oppmerksomhet når de er opptatt av mobiltelefonen enn når de er opptatt av

aktiviteter som ikke er digitale (Braune-Krickau et al., 2021, s. 172). Dette kan tale for at det ikke nødvendigvis alltid er like enkelt å dele oppmerksomheten mellom skjermen og barnet, og at studier som ber mødre holde et Still-Face over et visst tidsrom, likevel kan bidra med relevante funn om barnets påvirkning.

Et sentralt spørsmål knyttet til Still-Face, og i hvilken grad mobilen skaper en betydningsfull forstyrrelse, er hvorvidt samspillet gjenopprettes etter Still-Face-fasen. I motsetning til tidligere Still-Face eksperimenter fant Konrad med flere (2021, s. 14) at forstyrrelsen ikke hadde varige negative effekter og at mødres interaksjonskvalitet raskt var tilbake. Når det gjelder gjenforeningsfasen i noen av de andre studiene, påpekes det av Stockdale med flere (2020, s. 571), at spedbarn ofte mislyktes i å vende tilbake til utgangspunktet, «baseline», etter den modifiserte Still-Face-fasen. I en av studiene poengteres det at det kunne sees en sammenheng mellom større vanemessig mobilbruk hos foreldre, kartlagt gjennom spørreundersøkelse, og en mindre vellykket gjenforening med barnet (Myruski et al., 2017, s. 7). Dette tyder på at det kan være et nokså sammensatt bilde når en skal undersøke barnets reaksjoner, hvor en også må hensynta mobilvaner over tid, og hvordan barnet eventuelt tilpasser seg dette. I studien til Stockdale med flere (2020) var det også inkludert en form for spørreskjema for å kartlegge foreldres holdninger og vaner når det gjelder «technofreenece». Generelt fant de at foreldres tilslutning til teknologibruk var relatert til en dempet emosjonell respons hos spedbarnet, spesielt negativ emosjonalitet (Stockdale et al., 2020, s. 588-589). Forfatterne trekker her en parallell til spedbarn med deprimerte mødre som viser dempede emosjonelle responser over tid (Field, 1995 og Field et al., 2007 referert i Stockdale et al., 2020, s. 589).

Hvis en skal kunne si noe om hvordan barnet blir påvirket av foreldres mobilbruk i lys av Still-Face er det naturlig å spørre seg om disse eksperimentene egner seg til å si noe om påvirkning i et større tidsperspektiv. Flere av studiene poengterer at de ikke egner seg for å predikere noen langtidseffekter og etterspør derfor flere studier på området som går over lengre tidsrom (Tidemann & Melinder, 2022; Rozenblatt-Perkal 2022; Myruski, 2017; Stockdale et al., 2020). Likevel er det flere som trekker fram mulige konsekvenser på sikt. Tidemann og Melinder (2022, s. 393-394) trekker fram at jevnlig forstyrrelser kan gå på bekostning av empatisk kommunikasjon mellom spedbarn og omsorgsgiver, og redusere mulighetene for læring og styrking av passende sosial atferd. Rozenblatt-Perkal med flere (2022, s. 1-2) uttrykker at tid på mobilen kan gå på bekostning av tid sammen med barnet til andre aktiviteter, og skaper færre muligheter for foreldre-barn interaksjoner. I tillegg kan

mobilen gjøre foreldre mer emosjonelt utilgjengelige, og det kan det skape vanskeligheter med å tolke og respondere eksakt på barns signaler. Det kan også påvirke utviklingen av barnets evne til felles oppmerksomhet (Rozenblatt-Perkal et al., 2022, s. 1-2).

I en litteraturstudie (Braune-Krickau et al., 2021) som tar for seg foreldres mobilbruk, refereres det til begrepet «Bystander ignorance», direkte oversatt tilskuerignoranse. Dette viser til hvordan foreldre som er opptatt av mobiltelefonen avbryter direkte ansikt-til-ansikt kommunikasjon og overser dem rundt seg. Foreldrenes ansiktsuttrykk er ofte vanskelig å lese og det blir vanskelig for barnet å tolke foreldrenes emosjonelle tilstand og aktivitetens innhold. Muligheten til å lære gjennom imitasjon, delt oppmerksomhet og blikkontakt går tapt, og dette kan påvirke barnets utvikling (Raudaskoski et al., 2017 referert i Braune-Krickau et al., 2021, s. 172). Her sees en tydelig parallell til Still-Face eksperimentet og barnets urolighet når foreldrene er fraværende. I og med at spedbarn i løpet av det første leveåret blir stadig mer sensitive på hva som formidles av følelsebasert informasjon fra foreldres ansiktsuttrykk (Helgesen, 2021, s. 164), kan vi tenke oss at dette vil ha en negativ påvirkning på barn. Spedbarn anses som engasjerte sosiale individer fra fødselen, og de tre første leveårene kjennetegnes av atferdsskifter og stadig nye ervervede ferdigheter som foreldre må tone seg inn mot. I det som betegnes som den mest sosiale perioden, når barnet er to til fire måneder, oppstår det en helt spesiell interesse for intimt samspill ansikt til ansikt, og dette anses viktig for relasjonsutviklingen. Dette ønsket om spesiell kontakt oppstår ofte spontant, og det er ikke utenkelig at mobiltelefonen kan gjøre foreldre mer utilgjengelige for å oppleve slike «nå-øyeblikk» med spedbarnet (NOU 2012: 5, s. 178).

Flere forfattere peker på mulige konsekvenser ut ifra generell kunnskap om barns behov og utvikling, men det er vanskelig å påvise dette ut ifra selve eksperimentsituasjonen. Det er utfordrende å utføre slike eksperimenter da det er mange faktorer som kan påvirke effektene av Still-Face-fasen. Her kan nevnes barnets temperamenttrekk, hvorvidt foreldrene opprettholder eller endrer blikklinjen, om barnet kan leke og utforske rommet og om foreldrene fysisk rører barnet (Stockdale et al., 2020, s. 574; Myruski et al., 2017, s. 6-7). Alle disse faktorene gjør bildet mer sammensatt og bør vies oppmerksomhet i videre forskning.

Relasjon og tilknytning

Boka «The Psychology of phubbing» inneholder et eget kapittel om foreldres «phubbing» av barn, og her trekkes det fram flere negative konsekvenser for barnet (Al-Saggaf, 2022). Det nevnes blant annet en økende følelse av avvisning, å føle seg sosialt frakoblet sine foreldre, en redusert kvalitet på relasjonen og mindre tilfredshet over livet. I tillegg assosieres foreldres «phubbing» også med barns depresjon, avhengighet av mobiltelefon, og nettmobbing (Al-Saggaf, 2022). Det refereres en del til studier hvor deltakerne er eldre barn eller tenåringer, men denne litteraturen kan likevel gi et bilde av hvilken innflytelse dette kan ha på relasjonen og barnets utvikling.

Ifølge en «review» (McDaniel, 2019) som gjennomgår ny forskning relatert til foreldre som blir distraheret av mobiltelefonen, er det fortsatt uklart og vanskelig å påvise at mobilenhetens distraksjoner fører til utfordringer i å skape en trygg tilknytning. Men det er fremvoksende bevis for at det foregår en påvirkning på foreldres sensitivitet og oppførsel, noe som teoretisk sett vil påvirke dannelsen av en trygg tilknytning (McDaniel, 2019, s. 76). I en litteraturgjennomgang, som tar for seg flere studier på området, (Braune-Krickau et al., 2021, s. 170) refereres det til flere studier hvor det er funnet tendenser til at foreldre involvert i mobilen over lengre tidsperioder, ignorerer barnas forsøk på å interagere med dem. Denne litteraturgjennomgangen konkluderer også med at funnene her indikerer at foreldres skjermbruk kan assosieres med endringer i deres sensitivitet og lydhørhet (Braune-Krickau, 2021, s. 161). Foreldres sensitivitet er som nevnt den sterkeste prediktoren til foreldre-barn relasjonen og trygg tilknytning (Tidemann & Melinder, 2022, s. 385). Til tross for at det er vanskelig å påvise en sammenheng mellom foreldres «technoferece» og tilknytningskvalitet i diverse studier, kan en likevel anta en påvirkning ut ifra endret sensitivitet.

Både IPAR-teorien og Maslows behovspyramide vektlegger behovet for positiv respons fra betydningsfulle andre. Maslows behovspyramide peker blant annet på menneskers behov for å bli anerkjent og verdsatt. Barn som opplever at foreldre er fraværende og distraherete, kan føle seg tilsidesatt og mindre betydningsfulle. Med utgangspunkt i forskning på området kan det argumenteres for at mors «phubbing» er en form for avvisning, neglisjering eller likegyldighet overfor små barn. Mangel på aksept fra foreldre gjør at barn på ulike måter søker oppmerksomhet fra foreldrene, og gjør dem mer tilbøyelige for å utvikle atferdsproblemer (Lv et al., 2022, s.2, s. 7). Forskning knyttet til IPAR-teorien trekker fram at avvisning i barndommen kan assosieres med frykt for intimitet i tenårene og voksen alder (Rohner, 2021, s.25). De grunnleggende behovene for nærhet, tilhørighet og kjærlighet kan dermed bli

vanskeligere å oppfylle senere i livet. Mennesker har en tendens til å se på seg selv ut ifra hvordan en tror andre viktige personer ser på en, og tidlige mentale representasjoner former hvordan en oppfatter, tolker og reagerer på senere mellommenneskelige relasjoner. Individuer som føler seg avvist kan fort skape seg et bilde av relasjoner som uforutsigbare, upålitelige og muligens sårende (Rohner, 2021, s. 12-13). Barnets relasjon med omsorgspersoner og tidlige samspill sammen, gir barnet et utgangspunkt for hvordan det skal forstå både andre mennesker og seg selv. Ut ifra teorier om dannelsen av selvoppfatning, er andres reaksjoner vesentlige for utvikling av selvforståelse, og legger føringer for senere samspill (Tetzchner, 2012, s. 578).

Boka «Parenting in the 21st century» ser på sammenhengen mellom oppmerksomt foreldreskap og foreldres teknologibruk, og nyanserer dette bildet (Lippold et al., 2022). Her trekkes det fram at mobilen på den ene siden kan distrahere, forstyrre interaksjoner, gjøre foreldre uoppmerksomme og skape sosial sammenligning på en negativ måte. På den andre siden kan mobilen hjelpe foreldre å regulere følelser, få støtte og empati av andre og få mer aksept for barnets utfordringer gjennom deling av erfaringer og kunnskap (Lippold et al., 2022). En kan argumentere for at mobiltelefonen gir foreldre bedre velvære og dekker noen sentrale behov, og dette kan være positivt for foreldre-barn relasjonen i lengden. Mange foreldre opplever det svært krevende å oppdra barn, og at barnas behov kan overstyre egne behov. Behovet for autonomi, tilhørighet og kompetanse er ifølge selvbestemmelsesteori svært viktig for psykologisk velvære. Bruk av mobiltelefon kan møte noen av disse behovene og gi foreldre en pause i en stressende hverdag (Braune-Krickau et al., 2021, s. 171, s. 173). Foreldre kan dermed oppleve at mobilen kan hjelpe dem når barneoppdragelsen blir en tung oppgave (Tidemann & Melinder, 2022, s. 387).

I en studie hvor det er samlet inn data fra over 3500 foreldre ble det ikke funnet noen direkte sammenheng mellom mobilbruk og foreldreskap. Forfatterne trekker fram at mobilbrukens innflytelse avhenger av i hvilken grad dette forstyrrer familietid. Lavere nivåer var heller assosiert med bedre foreldreskap (Modecki et al., 2020). I en annen studie som ser på mødres mediabruk under mating av spedbarn, ble det ikke funnet noe sammenheng mellom mediabruk og trygg tilknytning (Coyne et al., 2022). I denne studien trekkes det heller fram hvordan media kan være et nyttig verktøy for foreldrene i å håndtere vanskelighetene de opplever som foreldre. Media kan blant annet brukes til å få sosial støtte, føle seg mindre isolert, distrahere seg fra smerte og finne nyttig informasjon om spedbarnet sitt. Mødre som opplever støtte, kan bedre respondere på barnets behov, og dette kan føre til bedre relasjon.

Dermed kan et perspektiv være at en heller bør fokusere på hvordan mødre kan utnytte teknologien på best mulig måte, framfor å få mødre til å føle seg skyldige for sin bruk av media (Coyne et al., 2022).

Andre studier, som ser tilknytning i sammenheng med både foreldres teknologibruk og atferdsvansker hos barnet, har kunne påvise noen betydningsfulle sammenhenger. I en studie med nesten 1000 småbarnsmødre ble det funnet en positiv korrelasjon mellom mors «phubbing» og barns emosjonelle- og atferdsmessige problemer hvor tilknytning mellom mor og barn hadde en medierende rolle (Lv et al., 2022). Nærmere forklart var tilknytning her en mellomliggende faktor som påvirket dette forholdet. Lavere stressnivå hos mor ble funnet som en betydningsfull beskyttelsesfaktor i denne sammenhengen (Lv et al., 2022). I en annen studie rapporteres det om signifikante sammenhenger mellom mors selvrapporterte teknologibruk, oppfatninger av negativ affekt hos spedbarn og lavere tilknytningskvalitet mellom mor og spedbarn (Guitarrez & Ventura, 2021, s. 6). Det bemerkes her at det trengs mer kunnskap om disse potensielle toveisprosessene og hvorvidt det kan være at det er lav tilknytningskvalitet som legger til rette for foreldres teknologibruk under samhandlingen (Guitarrez & Ventura, 2021, s. 7). Barnets vanskelige atferd kan gjøre at foreldre trekker seg bort fra samspeilet, samtidig som foreldres teknologibruk kan forverre atferdsvanskene til barnet. McDaniel og Radesky (2018b) fant en sammenheng mellom foreldres «technoferece» og barns eksternaliserende og internaliserende atferd, og understreker at dette antakeligvis er prosesser som gjensidig påvirker hverandre.

Foreldrestress, barns atferd og mobilbruk påvirkes av hverandre, og forholdet mellom teknologibruk og oppmerksomt foreldreskap er sannsynligvis gjensidig og dynamisk, hvor barnets alder også er en viktig faktor (Lippold et al., 2022, s. 291-292). I tillegg kan kjønn og relasjon ha betydning. Dette framkommer blant annet av McDaniel og Radesky (2018a) som bare fant en sammenheng mellom teknologibruken til foreldre og barnas atferdsvansker når det gjaldt relasjonen mellom mødre og barn, men ikke fedre. Kontekstuelle faktorer som oppdragelse, sensitivitet, familiestress og dysfunksjon i familien bemerkes også at kan spille inn. Personlige karakteristikk både hos foreldre og barn burde tas i betraktning. Barnets temperament, foreldres holdninger til teknologi og foreldres tilknytningsorienteringer vil kunne ha innvirkning (McDaniel, 2019, s. 76). Det er også ulikheter mellom barn når det gjelder sensitivitet for avvisning og hvordan barn håndterer opplevelsen av avvisning fra foreldrene sine (Rohner, 2021, s. 38).

Selv om foreldrene har en helt spesiell rolle i barnas første leveår, kunne muligens studier av eldre barn påpekt noen sterkere sammenhenger. I min oppgave har jeg valgt å fokusere på de minste barna, for å kunne fordype meg i temaer som tilknytning og tidlige samspill, som anses særlig presserende i denne alderen. Jeg kan dermed ikke utelukke at inkludering av studier som undersøker eldre barn kunne gi ny innsikt i temaet. Eldre barn kan i større grad reflektere over egen oppvekst og svare på spørsmål i spørreundersøkelser. Yngre barn, spesielt spedbarn, må i større grad observeres, gjerne over tid. Vi kan likevel anta at selv om ikke studier av små barn kan påvise sikre effekter av mobilbruk, vil dette likevel kunne vise seg når barna blir eldre. Det er enighet om at det første leveåret er vesentlig for spedbarn og at det er avgjørende at foreldre snakker og tar kontakt med barnet slik at det får inntrykk og erfaringer å bearbeide. Ifølge hjerneforsker Audrey van der Meer dannes det opp mot tusen nye koblinger i hjernen hvert sekund de tre første årene, og barnets hjerne er særlig formbar og plastisk denne tiden (Ditlefsen, 2018).

«Phubbing» er fortsatt et ganske lite utforsket fenomen, og lite bevissthet rundt holdninger og atferd kan skape desto sterke innflytelse på barn som vokser opp i dag. Som påpekt tidligere er det dokumentert at «phubbing» viser seg å generelt påvirke tilfredsheten og kvaliteten på relasjoner. I tillegg framkommer det at en har større tilbøyelighet for å «phubbe» dem en har en nær relasjon til (Al-Saggaf & MacCulloch, 2019). Med utgangspunkt i flere teorier om barns tidlige utvikling som blant annet tilknytningsteori, kan en argumentere for at en bør være varsom med hvordan en bruker mobilen for å forebygge risikofaktorer. Hvis «phubbing» kan påføre barnet konsekvenser som internaliserende og eksternaliserende vansker, redusert kvalitet på relasjon med foreldre, depresjon og mindre tilfredshet med livet, er det grunn til bekymring både for det enkelte individet, men også hvilke følger dette får på samfunnsnivå.

Samtidig som tilknytningsteorier kan gi et godt utgangspunkt for å forstå betydningen av de tidlige samspillene, må en være bevisst at ikke et ensidig fokus på dette perspektivet hindrer et helhetsperspektiv. En må også ha et kritisk blikk på hvorvidt mobiltelefonen alene gjør foreldre såpass utilgjengelige at det kan utgjøre en så stor skade som det framstilles i diverse litteratur. For eksempel påpeker Lorentzen (2021, s. 176) at barns utvikling generelt er mer preget av resiliens, altså motstandsdyktighet, enn sårbarhet. Det kan også være hensiktsmessig å være oppmerksom på at tilknytning ser ulikt ut i ulike kulturer, klasser og tidsperioder hvor barn flest oppnår de samme milepælene i utviklingen til tross for stor variasjon i tidlige erfaringer (Lorentzen, 2021). Senere barndomsår og deres innflytelse, også fra andre miljøer enn i hjemmet, må heller ikke settes til side. I tillegg må ikke alt ansvar legges på foreldre,

men også barnet preger samspillet med sin unike utrustning, temperament og personlighet (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 83-84; NOU 2012:5, s. 178-178; Lorentzen, 2021). Et perspektiv blir derfor å ikke gjøre barn mer sårbare enn de er, men anerkjenne at barn flest oppnår en normalutvikling.

Hvordan påvirkes barn av foreldres «phubbing»?

Med bakgrunn i relevant litteratur og Still-Face studier blir spørsmålet da hvordan barn påvirkes av foreldres «phubbing», og hvorfor dette eventuelt er av betydning for arbeidet til sosionomer. I lys av modifiserte Still-Face eksperimenter kan det se ut som «technoferece» har en påvirkning på barnet på grunn av lignende reaksjoner hos barna som i de klassiske eksperimentene. Likevel egner ikke nødvendigvis Still-Face seg til å si noe om påvirkningen i lengden. En må også spørre seg hvorvidt Still-Face faktisk speiler realiteten, og om dagliglivet er mer lignende Konrad med flere (2021) sin studie. Her var absorpsjonen i skjermen moderat og det ble ikke påvist en betydningsfull påvirkning. Kanskje vil en avgjørende faktor være hvorvidt foreldre evner å dele oppmerksomheten mellom barn og skjerm, og respondere på barnet når det gir uttrykk for ønske om kontakt. Samtidig framkom det også interessante funn rundt foreldres vanemessige mobilbruk og barnets reaksjoner i eksperimentsituasjonen, herunder dempet emosjonell respons og mindre vellykket gjenforening. Dette kan være aktuelt for videre undersøkelser.

Ut ifra IPAR-teorien, og teorier om tilknytning og tidlige arbeidsmodeller, legges mye ansvar på omsorgsgiveren. Her anses omsorgsgivers sensitivitet og oppmerksomhet svært viktig for at barnet oppnår en vellykket utvikling. Samtidig må ikke dette utelukke andre innvirkninger på barnet fra ulike miljøer gjennom oppveksten. I et sosialkonstruktivistisk perspektiv vil barnet kontinuerlig skape en forståelse av seg selv og andre rundt seg, og alle nye relasjoner barnet danner vil påvirke barnet i denne prosessen. Erfaringer fra de første leveårene må derfor ikke overskygge andre utviklingstrinn i barnets liv som kan ha like stor betydning for sosial utvikling. Likevel må en ikke her overse at de erfaringene barnet allerede har gjort seg, vil prege videre samspill, og at primærsosialiseringen fort kan bli et betydningsfullt utgangspunkt for barnet.

Barn i dag har en nokså ulik oppvekst sammenlignet med tidligere generasjoner, og samfunnet har endret seg raskt de siste årene, spesielt måten vi kommuniserer med hverandre. Et argument er derfor at ny kommunikasjonsteknologi har blitt en så normal del av folks hverdag

at små barn vil vende seg til foreldres bruk av mobiltelefoner. En kan reflektere over om en grunn til at voksne mennesker opplever at «phubbing» reduserer kvaliteten på relasjoner (Al-Saggaf & MacCulloch, 2019), kan være at denne generasjonen i mindre grad har vokst opp med, og tilpasset seg, den nye teknologiske utviklingen. I kommunikasjon er det helt vesentlig hvilke normer og regler mottaker og sender stiller med, herunder hva som oppfattes som normalt og unormalt (Raaheim, 2002, s. 190). Vi har alle våre ulike referanserammer som preger hvordan vi tolker den andre. En kan derfor undre seg på om barn som vokser opp i dag ikke vil reagere like sterkt på «phubbing» da dette har blitt den nye normalen.

I tillegg må en spørre seg hvorvidt foreldres skjermbruk kan ha en positiv påvirkning på barnet, framfor en negativ. Som det har blitt trukket fram tidligere (Braune-Krickau et al., 2021; Modecki et al., 2020; Coyne et al., 2022; Lippold et al., 2022) kan foreldre få sosial støtte og føle seg mindre alene når de har mulighet til å kommunisere med andre via mobiltelefonen. I tillegg kan den frie tilgangen på kunnskap og erfaringer gjøre foreldre bedre rustet til å møte barna på deres behov. Det kan også være en slags avkobling for foreldre, som gjør at de i det store bildet klarer å være mer til stede. Samtidig må en her poengtere at dette vil avhenge av hvordan foreldre bruker telefonen og i hvilke settinger. En kan ikke utelukke at tid på mobilen går på bekostning av positive opplevelser med barnet, noe som i litteraturen betegnes som foskynningshypotesen (Braune-Krickau et al., 2021, s. 172). Dette er også et viktig perspektiv når det gjelder barnets påvirkning, da det ikke bare handler om avbrudd og avvisning, men også en redusert mulighet for at det oppstår positive opplevelser med barnet.

Selv om bildet er ganske sammensatt kan en ikke overse at det i noen av studiene påvises noen betydningsfulle sammenhenger. Det indikeres blant annet at mobilens distraksjoner påvirker foreldres sensitivitet og oppførsel. I tillegg er det funnet sammenhenger mellom foreldres teknologibruk og barns atferdsproblemer. Som mange andre fenomener sosialarbeidere jobber med er ikke bruk av mobiltelefon ensidig positivt eller negativt, men krever stor grad av bevissthet i hensiktsmessig bruk. Barn anses som en utsatt gruppe med behov for spesiell beskyttelse og oppmerksomhet, og derfor er det viktig å tenke tidlig forebygging når det gjelder denne gruppen. En sosionom må inneha kunnskap om hva som er gode og utviklende samspill og hvilke faktorer som kan utgjøre en risiko i barns oppvekst. En sentral oppgave er å vurdere omsorgsmiljøet til et barn og hva som er til barnets beste (Ekeland et al., 2010, s. 99-100). Hvis det er slik at «phubbing» har flere negative konsekvenser på barn og tenårings livskvalitet over tid, vil dette ha stor relevans både for det enkelte individet, men også for samfunnet som helhet.

Avslutning

Som sosionom er det viktig å være bevisst hvilke faktorer som kan påvirke barnets utvikling, hvordan en kan forebygge utfordringer og synliggjøre eventuelle risikofaktorer. Min oppgave har hatt til hensikt å undersøke foreldres «phubbing» som det generelt oppfattes å være lite bevissthet rundt, men som har vært gjenstand for økende oppmerksomhet innen forskningen de siste årene. Flere uttrykker bekymring for om dette kan påvirke samspillet mellom foreldre og barn, og hvorvidt dette kan ha negative konsekvenser for barnets utvikling og tidlige relasjoner.

Modifiserte Still-Face-eksperimenter trekkes fram som funksjonelle for å beskrive effekten av foreldres «phubbing» i den konkrete samspillsituasjonen med barnet, hvor det er funnet lignende reaksjoner som i de klassiske Still-Face eksperimentene. Her er det viktig å bemerke at eksperimentenes utforming og grad av absorpsjon i skjermen framstår å ha betydning. I tillegg er det usikkert hvorvidt disse eksperimentene kan predikere noen langtidskonsekvenser.

Teorier innen utviklingspsykologien som for eksempel tilknytningsteori har i min oppgave vært relevante for å belyse barnets behov, viktigheten av tidlige samspill og foreldres sensitivitet. Ifølge litteraturen kan det sees en sammenheng mellom foreldres skjermbruk og sensitivitet og oppmerksomhet, noe som teoretisk sett vil kunne påvirke barnets tilknytning og utvikling. I tillegg pekes det i flere studier på noen sammenhenger mellom foreldres skjermbruk og barns eksternaliserende og internaliserende atferd. På den andre siden skal det også bemerkes at det i litteraturen framkommer positive konsekvenser av foreldres mobilbruk som for eksempel sosial støtte, deling av erfaringer, mulighet for innhenting av kunnskap og avkobling.

Som flere andre fenomener innen sosialt arbeid som fag, må sammenhengen mellom foreldres skjermbruk og barnets reaksjon og atferd, forstås som en dynamisk prosess hvor flere variabler spiller inn og påvirker hverandre gjensidig. For å forstå hvordan barn blir påvirket må en både inkludere individuelle kjennetegn og ytre strukturelle faktorer. Her kan nevnes foreldrestress, graden av absorpsjon i skjermen, barnets temperament, sårbarhet for avvising, foreldres evne til å dele oppmerksomhet, tilknytningsorienteringer, oppdragelsesstil og andre forhold i hjemmet.

Basert på de utvalgte studiene og litteratur, i tillegg til relevante teorier, ser jeg det slik at betydningen av mobilbruk i samvær med barn i stor grad avhenger av hvordan en bruker

mobilen. Foreløpig er det fortsatt en mangel på fullstendig, konklusiv kunnskap om eventuelle negative påvirkninger på barnets utvikling og relasjoner, og det trengs flere studier på dette området. Med utgangspunkt i litteraturen i denne oppgaven kan det trekkes fram at i hvor stor grad foreldre er oppslukt i mobiltelefonen vil ha betydning, og hvorvidt tid på mobilen går på bekostning av andre positive opplevelser med barnet. Et hovedfokus for yrkesgrupper som jobber med foreldre og barn bør være å rette oppmerksomhet mot hvordan omsorgspersoner kan utnytte teknologien på best mulig måte, og bli bevisst sine vaner og holdninger knyttet til mobilbruk.

Litteraturliste

- Allred, R. (2020), Cell Phone Presence, Phubbing, and Rejection: Antecedents and Effects of Cell Phone Usage During Face-to-face Communication. Doctoral Dissertations. 2569. <https://opencommons.uconn.edu/dissertations/2569>
- Al-Saggaf Y & MacCulloch, R. (2019). Phubbing and Social Relationships: Results from an Australian Sample. *Journal of Relationships Research* 10, e10, 1–10. <https://doi.org/10.1017/jrr.2019.9>
- Al-Saggaf, Y. (2022). Parents' Phubbing of Children. *In The Psychology of Phubbing*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-19-7045-0_2
- Berg, B., Ellingsen, I.T., Levin, I. & Kleppe, L.C. (2015). Hva er sosialt arbeid? I I.T Ellingsen, I. Levin, B. Berg & L.C. Kleppe (Red.), *Sosialt arbeid: en grunnbok* (s.19-35). Universitetsforlaget.
- Braune-Krickau, K., Schneebeil, L., Pehlke-Milde, J., Gemperle, M., Koch, R., & Wyl, A. (2021). Smartphones in the nursery: Parental smartphone use and parental sensitivity and responsiveness within parent–child interaction in early childhood (0–5 years): A scoping review. *Infant Mental Health Journal*, 42(2), 161–175. <https://doi.org/10.1002/imhj.21908>
- Bunkholdt, V., & Kvaran, I. (2021). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid* (2. utgave.). Gyldendal.
- Chotpitayasunondh, V., & Douglas, K. M. (2018). The effects of “phubbing” on social interaction. *Journal of Applied Social Psychology*, 48(6), 304–316. <https://doi.org/10.1111/jasp.12506>
- Coyne, S. M., Shawcroft, J., Gale, M., Reich, S. M., Linder, L., McDaniel, B., Stockdale, L., & Booth, M. (2022). Digital distraction or accessible aid? Parental media use during feedings and parent-infant attachment, dysfunction, and relationship quality. *Computers in Human Behavior*, 127, 107051. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.107051>
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (7.utg.). Gyldendal.
- Ditlefsen, H. (2018, 20.feb). Foreldres mobilbruk kan skade samspillet. *NRK Sørlandet*. <https://www.nrk.no/sorlandet/foreldres-mobilbruk-kan-skade-samspillet-med-babyen-1.13911612> (nedlastet 29.04.2023).
- Ekeland, T.-J., Iversen, O., Nordhelle, G. & Ohnstad, A. (2010). *Psykologi for sosial- og helsefag* (2. utg.). Cappelen Damm Akademisk.

- FO (u.å.). *Hva er en sosionom?* fo.no <https://www.fo.no/sosionom/> (nedlastet: 21.04.2023).
- Gutierrez, A. S., & Ventura, A. K. (2021). Associations between maternal technology use, perceptions of infant temperament, and indicators of mother-to-infant attachment quality. *Early Human Development*, 154, 105305–105305. <https://doi.org/10.1016/j.earlhumdev.2021.105305>
- Hansen, S.A., Strømsvåg, K.H., Valla, L. & Misvær, N. (2017, 5.oktober). *Mobilbruk kan skade samspillet med barn*. Sykepleien.no <https://sykepleien.no/forskning/2017/09/mobilbruk-kan-skade-samspillet-med-barn> (nedlastet: 07.05.2023).
- Hart, S., & Schwartz, R. (2009). *Fra interaksjon til relasjon: tilknytning hos Winnicott, Bowlby, Stern, Schore og Fonagy*. Gyldendal akademisk.
- Helgesen, L. A. (2021). *Menneskets dimensjoner: lærebok i psykologi* (4. utgave.). Cappelen Damm akademisk.
- Jensen, P. & Ulleberg, I. (2019). *Mellom ordene: kommunikasjon i profesjonell praksis*. (2.utgv.). Gyldendal.
- Jensen, S. C. (2018, 2.januar). *Mobilbruk kan være en stille form for omsorgssvikt*. Sykepleien.no. <https://sykepleien.no/forskning/2017/12/mobilbruk-kan-vaere-en-stille-form-omsorgssvikt> (nedlastet: 07.05.2023).
- Johannessen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Abstrakt forlag. Kap. 1,2,3 og 6.
- Johannessen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Abstrakt forlag.
- Konrad, C., Hillmann, M., Rispler, J., Niehaus, L., Neuhoff, L., & Barr, R. (2021). Quality of Mother-Child Interaction Before, During, and After Smartphone Use. *Frontiers in Psychology*, 12, 616656–616656. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.616656>
- Lippold, M. A., McDaniel, B. T., & Jensen, T. M. (2022). Mindful Parenting and Parent Technology Use: Examining the Intersections and Outlining Future Research Directions. *Social Sciences* (Basel), 11(2), 43. <https://doi.org/10.3390/socsci11020043>
- Lorentzen, P. (2021). *Hjernen og barnevernet: en kritisk drøfting*. Universitetsforlaget.
- Ly, H., Ye, W., Chen, S., Zhang, H., & Wang, R. (2022). The Effect of Mother Phubbing on Young Children's Emotional and Behavioral Problems: A Moderated Mediation Model of Mother-Child Attachment and Parenting Stress. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(24), 16911. <https://doi.org/10.3390/ijerph192416911>

- McDaniel, B. T. (2019). Parent distraction with phones, reasons for use, and impacts on parenting and child outcomes: A review of the emerging research. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 1(2), 72–80. <https://doi.org/10.1002/hbe2.139>
- McDaniel, B. T., & Radesky, J. S. (2018a). Technoference: Parent Distraction With Technology and Associations With Child Behavior Problems. *Child Development*, 89(1), 100–109. <https://doi.org/10.1111/cdev.12822>
- McDaniel, B. T., & Radesky, J. S. (2018b). Technoference: longitudinal associations between parent technology use, parenting stress, and child behavior problems. *Pediatric Research*, 84(2), 210–218. <https://doi.org/10.1038/s41390-018-0052-6>
- Modecki, K. L., Low-Choy, S., Uink, B. N., Vernon, L., Correia, H., & Andrews, K. (2020). Tuning into the real effect of smartphone use on parenting: a multiverse analysis. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 61(8), 855–865. <https://doi.org/10.1111/jcpp.13282>
- Myruski, S., Gulyayeva, O., Birk, S., Pérez-Edgar, K., Buss, K. A., & Dennis-Tiwary, T. A. (2017). Digital disruption? Maternal mobile device use is related to infant social-emotional functioning. *Developmental Science*, 21(4), e12610–n/a. <https://doi.org/10.1111/desc.12610>
- NOU 2012:5 (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. <https://lovdata.no/static/NOU/nou-2012-05.pdf> (nedlastet 30.04.2023)
- NRK Viten (2016, 29.sept). 3. Er det håp for hjernen (Sesong 1, episode 3, 01:45-07:20 [Episode i TV-serie]. Kirsti Moe (prosjektleder). *Teknologien som forandrer oss*. <https://tv.nrk.no/serie/teknologien-som-forandrer-oss/sesong/1/episode/3/avspiller#t=1m45s> (nedlastet 21.04.2023)
- Raaheim, A. (2002). *Sosialpsykologi*. Fagbokforlaget.
- Radesky, J. S., Kistin, C. J., Zuckerman, B., Nitzberg, K., Gross, J., Kaplan-Sanoff, M., Augustyn, M., & Silverstein, M. (2014). Patterns of mobile device use by caregivers and children during meals in fast food restaurants. *Pediatrics* (Evanston), 133(4), e843–e849. <https://doi.org/10.1542/peds.2013-3703>
- Rohner, R. P. (2021). Introduction to Interpersonal Acceptance-Rejection Theory (IPARTheory) and Evidence. *Online Readings in Psychology and Culture*, 6(1). <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1055>
- Rozenblatt-Perkal, Y., Davidovitch, M., & Gueron-Sela, N. (2022). Infants' physiological and behavioral reactivity to maternal mobile phone use – An experimental study.

- Computers in Human Behavior*, 127, 107038.
<https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.107038>
- Sbarra, D. A., Briskin, J. L., & Slatcher, R. B. (2019). Smartphones and Close Relationships: The Case for an Evolutionary Mismatch. *Perspectives on Psychological Science*, 14(4), 596–618. <https://doi.org/10.1177/1745691619826535>
- Schiro, E.C. (2023, 26.april). *Norsk mediebarometer 2022* (ISBN 978-82-587-1721-5). Statistisk Sentralbyrå. https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/tids-og-mediebruk/artikler/norsk-mediebarometer-2022/_attachment/inline/4ad399af-6682-4541-be85-1f459b611c10:535e2799996533ce0a0574e93966be6f95894019/SA172_web.pdf
(nedlastet: 06.05.2023)
- Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2005). *Skolen som læringsarena: selvoppfatning, motivasjon og læring* (p. 276). Universitetsforlaget.
- Stockdale, L. A., Porter, C. L., Coyne, S. M., Essig, L. W., Booth, M., Keenan-Kroff, S., & Schvaneveldt, E. (2020). Infants' response to a mobile phone modified still-face paradigm: Links to maternal behaviors and beliefs regarding technoference. *Infancy*, 25(5), 571–592. <https://doi.org/10.1111/infa.12342>
- Støren, I. (2013). *Bare søk!: praktisk veiledning i å gjennomføre litteraturstudie* (2. utg.). Cappelen Damm.
- Tetzchner, S. (2012). *Utviklingspsykologi* (2. utg.). Gyldendal akademisk.
- Tidemann, I. T., & Melinder, A. M. D. (2022). Infant behavioural effects of smartphone interrupted parent-infant interaction. *British Journal of Developmental Psychology*, 40(3), 384–397. <https://doi.org/10.1111/bjdp.12416>

